

Sprawozdanie z działalności Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich w 2021 roku

OPRACOWYWANIE, KONSERWACJA I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Dzięki przeniesieniu się do nowej siedziby przy ul. Świętojerskiej 12 w Warszawie dysponujemy lokalem, który nareszcie może pomieścić i archiwum, i ekspozycję muzealną. Dzięki dotacjom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji mogliśmy dostosować lokal do nowych potrzeb i przeprowadzić pierwszy etap wyposażania tej siedziby. Zostały zamontowane archiwistyczne regały przesuwne, w których umieszczone zostały: zbiory archiwalne, muzealne, dokumenty metrykalne, parafialne, księgozbiór i fotografie. Powstała szklana ściana oddzielająca archiwum od przestrzeni przeznaczonych na ekspozycję muzealną. Część ekspozycyjną wyposażyliśmy w profesjonalne oświetlenie muzealne oraz system do wieszania obrazów. Zakupiliśmy pierwsze dwie gabloty muzealne i przygotowujemy się do stworzenia ekspozycji muzealnej.

Dzięki dotacji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przeprowadzona została konserwacja ostatnich czterech z kolekcji jedenastu portretów księżniczek Ormiańskich ze Lwowa i zakończono konserwację jednej kapy i białego ornatu. Z dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji odrestaurowano obraz *Matka Boska z Dzieciątkiem*.

Dzięki dotacji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych wykonana została konserwacja zabezpieczająca 368 kart archiwaliów z Podola zaboru rosyjskiego, które zostaną wpisane do ZoSIA i udostępnione.

Trzy księgi metrykalne: zgonów z parafii w Czerniowcach z lat 1916–1944, zgonów w parafii w Stanisławowie z lat 1837–1932 i zapowiedzi z parafii w Kutach z lat 1860–1892 zostały zindeksowane, zweryfikowane, a następnie udostępnione w Wirtualnym Archiwum Polskich Ormian. W wyszukiwarce „Pochowani na cmentarzach” znalazła się kolejna część indeksu osób pochodzenia ormiańskiego pochowanych na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie.

W Wirtualnym Archiwum Polskich Ormian opublikowane zostały trzy duże zbiory fotografii: „Archiwum rodziny Kajetanowiczów”, „Archiwum rodziny Donigiewiczów”, fotografie ze spuścizny ks. Kazimierza Roszki.

Prowadzone są dalsze prace genealogiczne i historyczne. Zasoby naszego Archiwum udostępniamy na wystawy oraz korespondencyjnie i na stronach internetowych naukowcom i wszystkim zainteresowanym. Odpowiadamy na rosnącą liczbę zapytań, m.in. do prac naukowych i o genealogię polskich Ormian.

POPULARYZACJA WIEDZY o ORMIANACH w POLSCE i na ŚWIECIE

Wydarzeniem stała się unikatowa wystawa prezentująca portrety księż Panien Benedyktynek Ormiańskich ze Lwowa w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, która trwała od 13 maja do 20 czerwca. Wernisaż tej pokonserwatorskiej ekspozycji połączony był z seminarium w archikatedrze warszawskiej, w którym udział wzięli profesorowie z Uniwersytetu Jagiellońskiego – prof. dr hab. Krzysztof Stopka, dr hab. Andrzej Zięba i główny konserwator Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius, Jolanta Pollesch. Głos zabrał też Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków prof. dr hab. Jakub Lewicki. Całości towarzyszył koncert muzyki dawnej i ormiańskiej w wykonaniu zespołu La Tempesta. Wystawa wzbudziła ogromnie zainteresowanie, czego efektem było kilka wywiadów radiowych poświęconych tematyce ormiańskiej.

Nasza wystawa „Wielki zapomniany. Arcybiskup ormiański Józef Teodorowicz (1864–1938) – wybitny polski kapłan i mąż stanu” oczekuje na już ósmą odsłonę, tym razem – w Słupsku.

W ramach Nocy Muzeów zaprosiliśmy mieszkańców Warszawy i turystów na osiem *Ormiańskich przechadzek po Starej Warszawie* prowadzonych przez przewodników warszawskich. Nadspodziewanie dużo osób, bo ponad 200, wzięło udział w spacerach i odwiedziło nasze stoisko przygotowane przed lokalem Fundacji. Ekipa Fundacji obdarowała gości przygotowanymi mapkami, ulotkami, publikacjami, zakładkami z ormiańskim alfabetem. Dowiadujemy się, że przewodnicy warszawscy proponują także z własnej inicjatywy spacerować ormiańskimi śladami po Starej Warszawie.

Strony wortalu internetowego www.ormianie.pl są stale uzupełniane o bieżące informacje. Na stronie www.wiki.ormianie.pl zamieszczamy systematycznie nowe biogramy polskich Ormian. Liczba odwiedzin tej strony przekroczyła 1,6 mln. Strona www.skarbnica.ormianie.pl wzbogacana jest o nowe informacje o polskich Ormianach. Na stronie www.ordynariat.ormianie.pl ukazują się bieżące wiadomości z poszczególnych parafii ormiańskokatolickich w Polsce oraz informacje o aktualnych wydarzeniach w Kościele ormiańskim na świecie. Wortal www.ormianie.pl poszerzony został o kolejne okna/linki do organizacji ormiańskich, a strona www.dziedzictwo.ormianie.pl, jak dotychczas, prezentuje aktualne wydarzenia, z tłumaczeniami najważniejszych artykułów na języki angielski i ormiański. Prowadzona jest strona Fundacji na Facebooku.

Braliśmy udział w Rodzinnym Pikniku Spisowym organizowanym przez Urząd Statystyczny w Warszawie, w niedzielę 18 lipca, dedykowanym mniejszościom narodowym i etnicznym – przygotowaliśmy stoisko, w którym reprezentowaliśmy mniejszość ormiańską, oferowaliśmy m.in. materiały informacyjne, zakładki z alfabetem ormiańskim, nasze pismo „Awedis”.

Odbyło się także kilka spotkań środowiskowych – spotkanie zawiązane z wernisażem wystawy w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, spotkanie nawiązujące do 15. rocznicy powołania Fundacji, spotkanie z okazji Nocy Muzeów, na zakończenie roku planujemy spotkanie związane z uruchomieniem działalności Fundacji po okresie urzędowania nowej siedziby.

PUBLIKACJE

Trwa pięcioletni projekt badawczy pt. „Pomniki dziejowe Ormian polskich” finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, polegający na edycji siedmiu tomów obcojęzycznych źródeł do dziejów Ormian w Polsce. W jego ramach wydane zostały cztery tomy: *Zapisy sądu duchownego Ormian miasta Lwowa, 1564–1608* i *Jasachy gminy Ormian lwowskich z lat 1598–1638 w języku ormiańsko-kipczackim*; *Metryka katedry ormiańskiej we Lwowie za lata 1635–1732*; Stefana Roszki *Chronologia, czyli roczniki kościelne*. Trwają prace nad kolejnymi tomami.

Ukazała się publikacja popularnonaukowa poświęcona zakonowi Panien Benedyktynek Ormiańskich ze Lwowa oraz kolekcji portretów księń, a także pracom konserwatorskim trwającym od 2020 roku.

Wydaliśmy następane cztery numery dwujęzycznego kwartalnika „Awedis”.

Jak co roku przygotowaliśmy kalendarz, tym razem zatytułowany „Ze spuścizny polskich Ormian”, w którym motywem przewodnim są obiekty znajdujące się w zasobach Fundacji np. starodruki, ormiańskie iluminowane księgi rękopiśmienne, obrazy, zabytkowe szaty liturgiczne po konserwacji, fotografie i inne.

Nasze publikacje przekazujemy zainteresowanym osobom i instytucjom, m.in. bibliotekom.

WSPÓŁPRACA

Projekty Fundacji prowadziliśmy we współpracy m.in. z: Ośrodkiem Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce, Muzeum Archidiecezjalnym w Warszawie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius, Fundacją Rozwoju i Wspierania Studiów Ormiańskich „Aniw” i organizacjami ormiańskimi w Polsce.

Braliśmy udział m.in. w: IV Kongresie Archiwów Społecznych, w uroczystości umieszczenia najcenniejszych polskich dokumentów – w tym przywileju z 1367 r. dla Ormian – na prestiżowej Liście Krajowej Programu UNESCO „Pamięć Świata”, uczczeniu rocznic: Ludobójstwa Ormian i urodzin Rafała Lemkina.

Obejmujemy patronatem coraz więcej przedsięwzięć popularyzujących wiedzę o polskich Ormianach.

Siostrzom benedyktynek z Wołowa dziękujemy za zaufanie i przekazanie pod naszą opiekę portretów księń i dwóch maryjnych obrazów.

Prowadzenie działalności i realizacja projektów w 2021 r. możliwe były dzięki dotacjom: Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Edukacji i Nauki, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dzięki darowiznom osób prywatnych. Podziękowania kierujemy też do Zakładu Gospodarowania Nieruchomościami Dzielnicy Śródmieście za przydzielenie nam lokalu, który umożliwia prezentowanie ekspozycji muzealnej, a dzięki położeniu blisko szlaków turystycznych i zlokalizowaniu na poziomie parteru jest dostępny dla wszystkich, również osób niepełnosprawnych.

Wszystkim ofiarodawcom, dobrodziejom i współpracownikom bardzo dziękujemy!

Zespół Fundacji

grudzień 2021